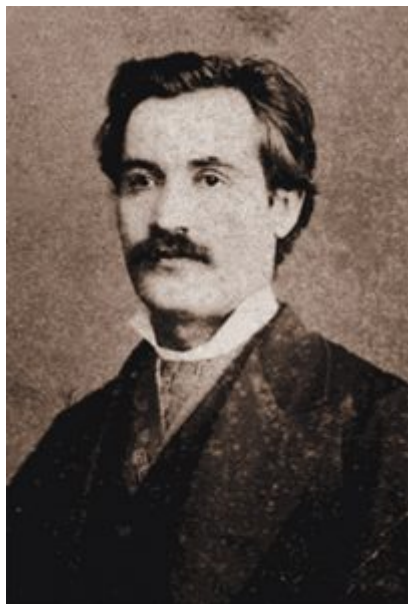

[„NE SILIM A PĂSTRA...”] – de Mihai Eminescu [1 martie 1883]

Ne silim a păstra față cu confrășii de la „Românul” toate formele urbanității, deși reaua lor credință e uneori atât de revoltătoare încât silința noastră întâmpină însemnate dificultăți. Chiar confrășii trebuie să înțeleagă că toate în lumea aceasta au o margine, că nu pot merge cu neadevărul atât de departe încât să ne atribuie nouă acte de cari ei și numai ei sunt vinovați în mod patent.

Să rezumăm, pentru a nu știu câta oară, ceea ce e în chestiune.

„Românul” – nu altă foaie de-o importanță secundară și de opinii problematice – el, organul marelui partid numit liberal național, în numărul de la 2 iunie 1881, recapitulează – în numele guvernului român, să fie bineînțeleș – concesiunile făcute Austriei. Iată – le textual:

1. Înființarea unei Comisiuni Mixte pentru supravegherea navigațiunii și a regulamentelor de poliție fluvială între Galați și Porțile de Fier.

2. Admiterea Austro-Ungariei în Comisiunea Mixtă.

III. Prezența Comisiunii Mixte să aparțină delegatului Austro-Ungariei. Și încă cum se fac aceste concesiuni? Nimerite. La timp. Mergând sigur spre împlinirea scopului. Nu ca acia – adică cei din opoziție – cari se fălesc c-o împotrivire îndârjită și fac zgomot.

Nimeni nu presupune, credem, că opoziția ar fi fost atât de machiavelic perfidă încât să introducă acel pasaj – în numele guvernului – în prețioasele coloane ale „Românului” fără știrea redacției, cu ignorare deplină din partea onor. Costinescu și a celorlalți.

Verba volant, scripta manent. Ceea ce-or fi pus la cale prin viu grai onorabilii în cestiunea Dunării s-au uitat, așa precum se uită apele acestui râu după ce s-au revărsat în mare. Ei! Cum n-avem noi ceva scris din vremea întrevederilor de la Livadia? Alta ar fi politica Țării Românești atunci !

Am reprodus aceste scripta și ce era mai natural decât să zicem: Dar oare dacă contele Kalnoky ar scoate ochii cu ele reprezentantului României din Londra?

„Românul” prinde această ocazie cu mâinile – cel ce se-neacă se prinde de-un pai – și are îndrăzneală a zice că procurăm argumente adversarului. Noi le procurăm? Noi le-am scris? Noi am intrat în tratări, noi cei cari iubim a ne făli c-o împotrivire îndârjită și cari facem zgomot? Noi procurăm acest argument – negru pe alb -, nu colecția „Românului” de la 1881? Nu cumva acest pasaj- în numele guvernului – care nu era decât rezumatul tratărilor verbale și în scris între Viena și București era necunoscut la Viena? Nu cumva noi, publicându-l, am atras atenția asupra lui pentru că nu se știa? Ne pare rău în adevăr, dar cumplit de nerozi trebuie să-și fi închipuit „Românul” pe cititorii săi pentru a-i crede capabili de-a admite una ca asta. Foile oficioase din Viena în relație cu

Ministeriul de Esterne a aflat asta din „Binele public”, nu-i așa?

Astfel de lucruri odată puse pe hârtie, adversarul le trece, însemnate de două ori cu creion roșu, în cartoanele sale, căci adversarul are desigur ochi mult mai ascuțiți pentru asemenea lucruri decât opoziția din țară, indusă în eroare de propriul ei guvern.

Și-n urma acestei descoperiri, „Românul” binevoiește a ne atribui următoarele idei:

Opozițiunea își zice: dacă dăm sprijinul nostru guvernului în această cestiune, pozițiunea lui se întărește... Pentru a răsturna guvernul, pe de o parte îl împingem la rezistență, iar pe de alta să dovedim că el a compromis cestiunea pentru ca în momentul în care vom veni la putere să facem concesiunile pe cari străinii le cer.

Admirabil! Iată în adevăr rețeta cu care roșii au ajuns întotdeauna la putere.

Apoi dacă pe noi, cari n-am dat nimic, n-am oferit și nu oferim nimic, ne țineți capabili de-o asemenea ignominie, de ce puteți fi capabili d-voastră, cari ați oferit tot? Și încă cum. Nimerit. La timp. Mergând sigur spre împlinirea scopului.

Dar aceasta e politica ce înșivă ați urmat-o. Făcându-vă mai turci decât turcii – „suntem turci”, esclama foaia partidului – împingeați guvernul conservator la rezistență absolută în contra punerilor la cale de la Reichstadt și în același moment erați înțeleși cu factorul de căpetenie al acestor puneri la cale. Guvernul conservator a că ut atunci jertfă bunei sale credințe, jertfă hotărârii sale de-a păzi cu sfințenie Tractatul de la Paris, de-a nu se amesteca în certurile celor mari, tocmai pentru a nu face din țară un obiect de compensațiune. Cei mari își urmează politica lor cum vor; puterea ce-o au preface adeseori voința lor în drept; dar noi aveam s-o facem, pentru cari fiece șir de tratat ține

locul armatelor ce nu le avem. Nu ne e greu a mărturisi că pentru omul onest o asemenea jertfă e ușoară. Mic ori mare fie un popor, sunt bunuri morale asupra cărora nu exista tranzacție legitimă; și când un om de stat crede că, în contra dreptului, în contra opiniunii publice, în contra tradițiilor de onoare, totuși trebuie să transige, acel om de stat trebuie să știe cu ce preț o face: și că prețul trebuie plătit. Știind-o aceasta, poate face sacrificiul cel mai înalt de care un muritor e capabil, acela de a se stinge el, om drept, purtat de-o adâncă convingere, sub pata infamiei, nefiindu-i nici măcar permis de-a se apăra dacă apărarea sa ar fi în stare a compromite cauza. Astfel, pentru sute de ani și-a întunecat numele Machiavelli, pentru că, pentru realizarea celui mai sfânt scop, propunea mijloacele cele mai infame. Și cu toate acestea era o eroare enormă, tocmai pentru că enorm era spiritul ce-o concepuse. Nu prin mijloacele propuse de el s-a realizat scopul. Energia și munca celei mai tinere dintre rasele Italiei au făcut ceea ce mijloacele lui n-ar fi ajuns niciodată să facă.

Nu ni se mai atribuie dar o politică de care suntem incapabili.

E clar că nimeni nu poate primi solidaritatea politiceii esteriore a guvernului. Dacă guvernul rezistă în adevăr, el n-are nici o nevoie de asentimentul opoziției. Dacă cere acest asentiment n-o face pentru a rezista.

Ceea ce vrea guvernul este de-a atrage și opoziția în labirintul duplicității lui, în care trei miniștri au jucat trei roluri diametral opuse în aparență, pe când firul Ariadnei e în mâna d-lui Brătianu, un fir care nu duce decât la o singură poartă: mănținerea la putere a Caradalelor sale, a toată demagogia, ignorantă și malonestă care ne guvernează. Nu credem că d. Brătianu mai crede în ceva. În momentul în care un avânt puternic al simțirilor noastre ne-ar arunca pe căile sale, el, augurul, ar fi cel întâi care, între intimii și comunii săi Mihălești, ar zâmbi de sinceritatea noastră.

A ne uni cu protestări copilărești nu ni se pare nici cuviincios, nici folositor. Cuviincios nu, pentru că susținerea oricărui drept trebuie să fie demnă și nu cel ce se laudă de cu seară e vredată de temut; folositor nu, pentru că enunțările retorice nici sporesc, nici împrăștiează puterea de care dispunem sau acțiunea ce avem a o întâmpina.

Un singur lucru însă le putem spune onor. confrăți de la „Românul”. În cei din urmă ani s-au grădit atâtea nenorociri pe capul poporului ăstuia și a bietei țării ăștia încât – cu voia dumnealor – ne permitem a fi de-acum înainte mai prudenți față cu cursele fine ale d-lui Brătianu și a nu mai crede nimic din ceea ce zice. Iar confrăților le-am recomanda să nu judece pe toată lumea după sine și să binevoiască a crede că mai există și oameni probi în țara aceasta. dacă e vrun partid care să fi dovedit că nu cu orice preț voiește să stea sau s-ajungă la guvern, desigur cel conservator a dovedit-o îndestul.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro